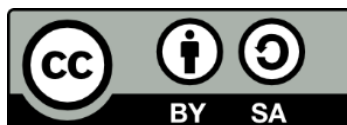

Εκπαιδευτική Ψυχολογία

Ενότητα 9: Αποτελεσματικό μαθησιακό περιβάλλον

Βασιλική Γιαννούλη

Τμήμα Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Αποτελεσματικό μαθησιακό περιβάλλον

= αφορά τις στρατηγικές που χρησιμοποιούν οι εκπαιδευτικοί για να κάνουν την εμπειρία στην τάξη θετική & εποικοδομητική

Οι στρατηγικές αυτές – για την παροχή ενός αποτελεσματικού μαθησιακού περιβάλλοντος – συχνά αποκαλούνται διαχείριση της τάξης = περιλαμβάνουν όχι μόνο την πρόληψη & την αντιμετώπιση της ανάρμοστης συμπεριφοράς αλλά και πρωτίστως την αποτελεσματική χρήση του χρόνου μαθήματος, τη δημιουργία μιας ατμόσφαιρας που συντελεί στο ενδιαφέρον & την αναζήτηση της γνώσης καθώς και την παροχή ευκαιριών για δραστηριότητες που ενεργοποιούν το νου & την φαντασία των μαθητών

Αποτελεσματικό μαθησιακό περιβάλλον

Διαχείριση τάξης = μέθοδοι που εφαρμόζονται για **την οργάνωση** των δραστηριοτήτων της τάξης, της διδασκαλίας, της φυσικής δομής και άλλων χαρακτηριστικών, για την αποτελεσματική χρήση του χρόνου, τη δημιουργία ενός χαρούμενου και γόνιμου μαθησιακού περιβάλλοντος & την ελαχιστοποίηση των προβλημάτων συμπεριφοράς & άλλων διαταράξεων

Επιβολή πειθαρχίας = μέθοδοι που εφαρμόζονται για να **αποτρέψουν** την **εμφάνιση προβλημάτων συμπεριφοράς** ή για να **αντιμετωπίσουν** προβλήματα συμπεριφοράς έτσι ώστε να περιορίσουν την εμφάνιση τους στο μέλλον

Χρόνος απασχόλησης

Ο χρόνος που αφιερώνουν οι μαθητές στη μάθηση αυτή καθαυτή – αλλιώς λέγεται χρόνος «επί το έργον» - ο χρόνος που βρίσκεται υπό τον άμεσο έλεγχο του εκπαιδευτικού

Προγραμματισμένος χρόνος = ο χρόνος στην διάρκεια του οποίου οι μαθητές έχουν την ευκαιρία να μάθουν – όταν ο εκπαιδευτικός παραδίδει το μάθημα, οι μαθητές μπορούν να μάθουν ακούγοντας προσεκτικά – όταν οι μαθητές αναλαμβάνουν γραπτές εργασίες ή άλλα έργα μπορούν να μάθουν εκτελώντας τα

Τρόποι μεγιστοποίησης του προγραμματισμένου χρόνου

Τρόποι μεγιστοποίησης του προγραμματισμένου χρόνου

1. Αποτρέποντας την απώλεια χρόνου = οι συχνές απώλειες διδακτικών ωρών διακόπτουν τη ροή της εκπαίδευσης & μπορούν τελικά να στερήσουν από τους μαθητές την επάρκεια χρόνου για την κατάκτηση του αναλυτικού προγράμματος

Η **καλή χρήση του συνολικού χρόνου** μέσα στην τάξη δεν είναι τόσο ζήτημα εξοικονόμησης λίγων λεπτών ή ωρών διδασκαλίας κάθε χρόνο **αλλά μετάδοση στους μαθητές του μηνύματος ότι η μάθηση είναι σημαντική υπόθεση** που αξίζει το χρόνο τους & την προσπάθειά τους

Τρόποι μεγιστοποίησης του προγραμματισμένου χρόνου

Π.χ. δασκάλα της 3^{ης} πήγε τους μαθητές στη σχολική βιβλιοθήκη και την βρήκε κλειδωμένη, στέλνει έναν μαθητή να φέρει το κλειδί, ενώ οι μαθητές περίμεναν τους είπε ας κάνουμε εξάσκηση διπλασιασμούς εννιά - εννιά, έξι-έξι, όλοι οι μαθητές της απαντούσαν ψιθυριστά ---αύξησε έτσι την επίδοση των μαθητών της ????? Όχι αλλά τους βοήθησε στην διαμόρφωση της αντίληψης ότι ότι το σχολείο είναι τόπος μάθησης & όχι αδρανούς αναμονής---

2. Αποτρέποντας την καθυστερημένη έναρξη & την πρόωρη λήξη = η σαφής & έγκαιρη έναρξη ενός μαθήματος είναι σημαντική για να προσδώσει έναν τόνο σκοπού στην διδασκαλία – η στάση του εκπαιδευτικού επηρεάζει την στάση των μαθητών

Τρόποι μεγιστοποίησης του προγραμματισμένου χρόνου

3. Αποτρέποντας τις διακοπές = οι διακοπές όχι μόνο παρεμβαίνουν άμεσα στο χρόνο διδασκαλίας αλλά επίσης διακόπτουν τη ροή του μαθήματος γεγονός που μειώνει την προσοχή των μαθητών στο προκείμενο έργο

4. Αντιμετωπίζοντας διαδικασίες ρουτίνας =

Οι εκπαιδευτικοί δε θα πρέπει να διαθέτουν υπερβολικά πολύ χρόνο σε απλές διαδικασίες ρουτίνας της τάξης – μπορούν να ορίσουν τακτικούς επιμελητές για να αναλάβουν τη διανομή & τη συλλογή των γραπτών, τη διαβίβαση μηνυμάτων στο γραφείο, το σβήσιμο του πίνακα και άλλα έργα ρουτίνας τα οποία συνιστούν ενοχλητικές διακοπές για το μάθημα αλλά γίνονται με ευχαρίστηση από τους μαθητές – γιατί άραγε???

Τρόποι μεγιστοποίησης του προγραμματισμένου χρόνου

5. Ελαχιστοποίηση του χρόνου που διατίθεται σε ζητήματα πειθαρχίας =οι δηλώσεις ή ενέργειες συμμόρφωσης δεν θα πρέπει να διακόπτουν τη ροή του μαθήματος –μια αυστηρή ματιά, ένα σιωπηλό πλησίασμα του ενοχλητικού μαθητή ή ένα νόημα με το χέρι **είναι συνήθως αποτελεσματικές πρακτικές** για τα μικροπροβλήματα συμπεριφοράς που έχουν διαρκώς να αντιμετωπίσουν οι εκπαιδευτικοί

Ο χρόνος απασχόλησης – «**ο χρόνος επί το έργον**» – είναι ο χρόνος που κάθε μαθητής μεμονωμένα αφιερώνει στην πράξη ασχολούμενος με την εργασία που του έχει ανατεθεί

Αποτελεσματικός χρόνος απασχόλησης

Ο προγραμματισμένος χρόνος & ο χρόνος απασχόλησης διαφέρουν από την άποψη ότι ο προγραμματισμένος χρόνος αφορά την ευκαιρία ολόκληρης της τάξης να ασχοληθεί με μαθησιακές δραστηριότητες ενώ ο χρόνος απασχόλησης είναι πιθανό να διαφέρει για κάθε μαθητή ανάλογα με τη συγκέντρωση του και τη διάθεση του να δουλέψει

Η μεγιστοποίηση του χρόνου απασχόλησης των μαθητών =

1. Διδασκαλία συναρπαστικών μαθημάτων

=ενεργητική διδασκαλία με γρήγορο ρυθμό, εναλλασσόμενες μεθόδους παρουσίασης & συχνές ευκαιρίες για συμμετοχή των μαθητών, μειωμένη ανεξάρτητη εργασία μέσα στην τάξη

Η μεγιστοποίηση του χρόνου απασχόλησης των μαθητών

2. Διατήρηση της ροής = η διατήρηση της ροής στη διάρκεια του μαθήματος είναι **αποφασιστικός παράγοντας** για να παραμένει υψηλή ενασχόληση με το έργο – η ροή αφορά την αποφυγή διακοπών ή καθυστερήσεων – σε ένα μάθημα που διατηρεί ικανοποιητική ροή οι μαθητές έχουν πάντα να κάνουν κάτι & αφού αρχίσουν να δουλεύουν δεν διακόπτονται

3. Διατήρηση της ομαλής συνέχειας της διδασκαλίας
η ομαλότητα είναι ένας άλλος όρος που χρησιμοποιείται για την διαρκή προσπάθεια για την εξασφάλιση μιας διδακτικής ακολουθίας με συνοχή – η ομαλή διδασκαλία αποφεύγει τις απότομες αλλαγές χωρίς **μεταβάσεις** από θέμα σε θέμα ή από παράδοση σε άλλες δραστηριότητες που επιφέρουν ενοχλητικές διακοπές στην στη ροή της δραστηριότητας

Η μεγιστοποίηση του χρόνου απασχόλησης των μαθητών

4. Διαχείριση μεταβάσεων = οι μεταβάσεις είναι τα σημεία αλλαγής από μια δραστηριότητα σε μια άλλη π.χ. από την παράδοση στην εργασία μέσα στην τάξη, από μάθημα σε μάθημα – **θα πρέπει να ακολουθούνται**

3 --- κανόνες

A) όταν κάνει μια μετάβαση ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να δίνει ένα σαφές σήμα στο οποίο οι μαθητές να ανταποκρίνονται π.χ. χρήση κουδουνιού για επιβολή ησυχίας

B) πριν από την μετάβαση οι μαθητές θα πρέπει να είναι σίγουροι για το τι πρέπει να κάνουν όταν δοθεί το σήμα π.χ. « Όταν πώ πάμε.... θέλω να φυλάξετε τα βιβλία σας & να βγάλετε τις εκθέσεις που αρχίσατε χθες... έτοιμοι...πάμε»

Η μεγιστοποίηση του χρόνου απασχόλησης των μαθητών

Γ) **οι μεταβάσεις** θα πρέπει να γίνονται ταυτόχρονα για όλους – οι μαθητές θα πρέπει να είναι εκπαιδευμένοι να κάνουν μεταβάσεις ως ομάδα όχι ένας-ένας

5. Διατήρηση της ομαδικής συγκέντρωσης

κατά τις παραδόσεις = η διατήρηση της ομαδικής συγκέντρωσης αναφέρεται στη χρήση στρατηγικών οργάνωσης της τάξης & τεχνικών υποβολής

ερωτήσεων οι οποίες εξασφαλίζουν ότι όλοι οι μαθητές της τάξης συνεχίζουν να μετέχουν στο μάθημα ακόμα και όταν ο εκπαιδευτικός δίνει το λόγο σε ένα μαθητή για να απαντήσει – δύο βασικές συνιστώσες της διατήρησης ομαδικής συγκέντρωσης συσχετίζονται σημαντικά με τη συμπεριφορά συγκέντρωσης των μαθητών στο έργο =

A) Ευθύνη ατομικών αποτελεσμάτων

Ο βαθμός στον οποίο τα άτομα καθίστανται υπεύθυνα για την απόδοση τους σε ένα έργο ή για τα αποτελέσματα μιας απόφασης τους π.χ. η «εν χορώ» απαντήσεις σε ερωτήσεις είναι τακτική αύξησης της ευθύνης των ατομικών αποτελεσμάτων – θέλω ακούσετε όλοι τι θα πεί η Μαρία & να μου πείτε αν διαφωνείτε ή διαφωνείτε???

---μέριμνα των εκπαιδευτικών δεν θα πρέπει να είναι μόνο να εξασφαλίζουν τη συμμετοχή όλων των μαθητών στις δραστηριότητες της τάξης αλλά και να αποφεύγουν δραστηριότητες οι οποίες υποβιβάζουν την πλειονότητα των μαθητών σε ρόλο θεατή για μεγάλες περιόδους---

B) δημιουργία ομαδικής εγρήγορσης

Στρατηγικές υποβολής ερωτήσεων οι οποίες ενθαρρύνουν όλους τους μαθητές να προσέχουν στη διάρκεια παραδόσεων ή συζητήσεων

Π.χ. έχουμε το τρίγωνο $AB\Gamma$ – αν ξέρουμε το μήκος των πλευρών A & B & τη γωνία AB τι άλλο μπορούμε να βρούμε για το τρίγωνο..... [παύση]..... Μαρία ???

Παρατηρήστε ότι με αυτό τον τρόπο βάζουμε όλη την τάξη να σκεφτεί μέχρι να ακουστεί το όνομα της Μαρίας

Το αντίθετο αποτέλεσμα θα είχαμε αν λέγαμε
«Μαρία, έχουμε ένα τρίγωνο» γιατί μόνο η Μαρία θα είχε τεθεί σε ετοιμότητα

Η μεγιστοποίηση του χρόνου απασχόλησης των μαθητών

6. Ενημερώτητα = **ο βαθμός** στον οποίο ο εκπαιδευτικός είναι **ενήμερος & ανταποκρίνεται** στη συμπεριφορά των μαθητών ανα πάσα στιγμή

Π.χ. Η Άννα & ο Γιώργος που καθόταν στο τραπέζι με την Μαρία άρχισαν να ψιθυρίζουν – ο Κώστας παρακολουθούσε & άρχισε και αυτός να συμμετέχει –έπειτα η Μαρία άρχισε να χαχανίζει & είπε κάτι στον Γιώργο, ύστερα η Στέλλα έσκυψε & ψιθύρισε στην Μαρία –εκείνη την στιγμή ο εκπαιδευτικός είπε «Στέλλα και Μαρία σταματήστε»

-αντιδρώντας μόνο στη Στέλλα και την Μαρία που αναμείχθηκαν τελευταίες στο περιστατικό των ψιθύρων & των χαχανητών ο εκπαιδευτικός έδειξε ότι δεν ξέρει τι είχε συμβεί –μετά από παρόμοια περιστατικά οι μαθητές αναγνωρίζουν την τάση του εκπαιδευτικού να αντιδρά ακατάλληλα στη συμπεριφορά τους

Η μεγιστοποίηση του χρόνου απασχόλησης των μαθητών

7. Επικάλυψη = η ικανότητα ενός εκπαιδευτικού να αντιμετωπίζει προβλήματα συμπεριφοράς χωρίς να διακόπτει το μάθημα μέσα στην τάξη

Π.χ. ο εκπαιδευτικός είναι στον κύκλο ανάγνωσης & η Λούση διαβάζει όρθια & δυνατά –ο Γιάννης που έκανε ανεξάρτητη εργασία στο θρανίο του πλησιάζει την δασκάλα κρατώντας το τετράδιο ασκήσεων –η εκπαιδευτικός ρίχνει μια ματιά στον Γιάννη & έπειτα κοιτά τη Λούση νεύοντας την καθώς εκείνη συνεχίζει να διαβάζει μεγαλόφωνα –η εκπαιδευτικός παραμένει στην θέση της & παίρνει το τετράδιο ασκήσεων του Γιάννη – γυρνά στην Λούση λέγοντας «Αυτή η λέξη ήταν δύσκολη Λούση & την πρόφες σωστά», ελέγχει 3 ακόμα απαντήσεις στο τετράδιο του Γιάννη λέγοντας «Εντάξει είναι μπορείς να προχωρήσεις & να κάνεις τώρα την επόμενη σελίδα», έπειτα κοιτάζει πάλι στο αναγνωστικό καθώς η Λούση συνεχίζει την ανάγνωση

(είναι άραγε σωστό αυτή η αντίδραση ???) οι διακοπές είναι αναπόφευκτες

Ψευδοσυμμετοχή =

Όταν δίνεται υπερβολική έμφαση στο χρόνο απασχόλησης αντί για την ενδιαφέρουσα διδασκαλία ένα πιθανό αποτέλεσμα είναι ψευδοσυμμετοχή κατά την οποία οι μαθητές είναι φαινομενικά «επι το έργον» αλλά στην πραγματικότητα δεν είναι απασχολημένοι στη μάθηση

Ποιες πρακτικές συμβάλλουν στην αποτελεσματική διαχείριση της τάξης ???

Ποιες πρακτικές συμβάλλουν στην αποτελεσματική διαχείριση της τάξης

1. **Οι πιο αποτελεσματικοί εκπαιδευτικοί στη διαχείριση** έχουν ένα σαφές συγκεκριμένο σχέδιο για να μυήσουν τους μαθητές στους κανόνες & στις διαδικασίες της τάξης & διαθέτουν όσες μέρες χρειάζονται στην υλοποίηση του σχεδίου τους μέχρι να μάθουν οι μαθητές πώς να μπορούν να μπαίνουν στην σειρά, να ζητούν βοήθεια
2. **Οι πιο αποτελεσματικοί εκπαιδευτικοί στη διαχείριση δουλεύουν** αρχικά με όλη την τάξη, σπάνια αφήνουν κάποιους μαθητές χωρίς να κάνουν κάτι ή χωρίς επίβλεψη *π.χ. σπάνια δουλεύουν με έναν μεμονωμένο μαθητή εκτός εάν η υπόλοιπη τάξη είναι απασχολημένη με εποικοδομητικό τρόπο*

Ποιες πρακτικές συμβάλλουν στην αποτελεσματική διαχείριση της τάξης

- 3. Οι πιο αποτελεσματικοί εκπαιδευτικοί στη διαχείριση διαθέτουν** επιπλέον χρόνο κατά τις πρώτες ημέρες του σχολείου για να παρουσιάσουν τις διαδικασίες & συζητήσουν τους κανόνες της τάξης – συχνά ενθαρρύνοντας τους μαθητές να προτείνουν οι ίδιοι τους κανόνες – η υπενθύμιση των κανόνων της τάξης γίνεται καθημερινά τουλάχιστον κατά την πρώτη εβδομάδα
- 4. Οι πιο αποτελεσματικοί εκπαιδευτικοί στη διαχείριση εκπαιδεύουν** τους μαθητές σε συγκεκριμένες διαδικασίες =π.χ. εξάσκηση σε γρήγορη & ήσυχη παράταξη
- 5. Οι πιο αποτελεσματικοί εκπαιδευτικοί στη διαχείριση ως πρώτες δραστηριότητες επιλέγουν** ευχάριστα έργα η ύλη των πρώτων μαθημάτων ήταν καλά προετοιμασμένη με σαφήνεια & χαρακτηριζόταν από ποικιλία
- 6. Οι πιο αποτελεσματικοί εκπαιδευτικοί στη διαχείριση αντιδρούν αμέσως** για να σταματήσουν οποιαδήποτε ανάρμοστη συμπεριφορά

Στρατηγικές διαχείρισης συνηθισμένων ανάρμοστων συμπεριφορών

---τα περισσότερα προβλήματα που πρέπει να χειρίζεται ένας εκπαιδευτικός είναι σχετικά επουσιώδεις αταξίες π.χ. αυθαίρετη ομιλία, σήκωμα χεριού χωρίς άδεια, ανυπακοή σε κανόνες ή διαδικασίες τάξεις, έλλειψη προσοχής

ωστόσο οι συμπεριφορές αυτές θα πρέπει να αντιμετωπιστούν προκειμένου να επιτευχθεί η μάθηση & ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να σκεφτεί ποιες στρατηγικές θα χρησιμοποιήσει με τις σκοπό, γιατί οι μαθητές του θα πρέπει να καταστούν ικανά υποκείμενα μάθησης

---δεν υπάρχει υγιές κλίμα στη τάξη εάν οι μαθητές δεν σέβονται τον εκπαιδευτικό – μολονότι θα πρέπει οι μαθητές να ενθαρρύνονται να συμμετέχουν στην διαμόρφωση των κανόνων της τάξης στο τέλος ο ηγέτης της τάξης είναι ο εκπαιδευτικός

Σρατηγικές διαχείρισης συνηθισμένων ανάρμοστων συμπεριφορών

Αρχή της ελάχιστης παρέμβασης =για την αντιμετώπιση των συνηθισμένων προβλημάτων συμπεριφοράς μέσα στην τάξη η σπουδαιότερη αρχή είναι ότι ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να διορθώνει τις ανάρμοστες συμπεριφορές κάνοντας χρήση της πιο απλής μορφής παρέμβασης χωρίς την άσκοπη διατάραξη του μαθήματος (Jones & Jones 1998)

Πρόληψη =ο εκπαιδευτικός μπορεί να προλαμβάνει τα προβλήματα συμπεριφοράς με τα να κάνει το μάθημα ενδιαφέρον, καθιστώντας σαφείς τους κανόνες και τις διαδικασίες της τάξης, κρατώντας τους μαθητές απασχολημένους με ουσιώδη έργα, κάνοντας χρήση άλλων αποτελεσματικών τεχνικών διαχείρισης της τάξης

Στρατηγικές διαχείρισης συνηθισμένων ανάρμοστων συμπεριφορών

Μη λεκτικά σήματα= ο εκπαιδευτικός μπορεί να εξαλείψει πολύ συνηθισμένες ανάρμοστες συμπεριφορές στην τάξη χωρίς την διακοπή της ροής του μαθήματος μέσω της χρήσης απλών λεκτικών σημάτων = **οπτική επαφή, χειρονομίες, άγγιγμα, πλησίασμα που χρησιμοποιείται για την μετάδοση ενός μηνύματος χωρίς την διακοπή του προφορικού λόγου** π.χ. «βλέμμα = βλέπω τι κάνεις & δεν μου αρέσει –γύρνα πίσω στην δουλειά σου»

Έπαινος της συμπεριφοράς που είναι ασύμβατη με την ανάρμοστη =παράγοντας κινητοποίηση για τους μαθητές

π.χ. μαθητής που σηκώνεται από το θρανίο επαινείται μόνο όταν κάθεται & αρχίζει αμέσως την εργασία

Στρατηγικές διαχείρισης συνηθισμένων ανάρμοστων συμπεριφορών

Έπαινος άλλων μαθητών και όχι αυτού με την ανάρμοστη συμπεριφορά =π.χ. αν η Μαρία χαζεύει ο εκπαιδευτικός μπορεί να πεί..... «μπράβο Πέτρο κάνεις καλή δουλειά, η Άννα τα πάει περίφημα, και ο Κώστας και η Στέλλα δουλεύουν ωραία.....»

Λεκτικές υπομνήσεις = η λεκτική υπόμνηση θα πρέπει να δίνεται αμέσως μετά την ανάρμοστη συμπεριφορά – **οι καθυστερημένες υπενθυμίσεις είναι συνήθως αναποτελεσματικές** – η υπόμνηση θα πρέπει να υποδηλώνει τι θα έπρεπε να κάνουν οι μαθητές αντί του λάθους π.χ. «Γιάννη συγκεντρώσου στο δικός σου γραπτό» παρά «Γιάννη σταμάτα να αντιγράφεις από το γραπτό του Ανδρέα»

Στρατηγικές διαχείρισης συνηθισμένων ανάρμοστων συμπεριφορών

όταν ένας μαθητής αρνείται να συμμορφωθεί με μια **απλή υπόμνηση**, μια στρατηγική που πρέπει να δοκιμαστεί είναι η επανάληψη της υπόμνησης αγνοώντας τυχόν αντιδράσεις, αντιρρήσεις ή δικαιολογίες από πλευράς μαθητών = **διεκδικητική επιβολή πειθαρχίας** = ο εκπαιδευτικός αποφασίζει τι θέλει να κάνει ο μαθητής & αυτό το εκφράζει με σαφήνεια στο μαθητή στην συνέχεια το επαναλαμβάνει έως ότου ο μαθητής συμμορφωθεί

Π.χ.

---Γιάννη θέλω να αρχίσεις την εργασία σου,

---Θα αρχίσω μόλις τελειώσω το παιχνίδι που παίζω

---Γιάννη καταλαβαίνω αλλά θέλω να αρχίσεις την εργασία σου τώρα,

---ποτέ δεν μου δίνετε αρκετό χρόνο να παίξω,

---δεν είναι αυτό το θέμα, θέλω να αρχίσεις την εργασία σου τώρα,

---δεν μου αρέσει η εργασία μου,

---καταλαβαίνω αλλά θέλω να την αρχίσεις τώρα,

---πωπω το ενοείτε, εντάξει θα την αρχίσω

Εφαρμοσμένη ανάλυση συμπεριφοράς

Υπάρχουν συμπεριφορές που είναι **ανάρμοστες παντού** καβγάδες, κλοπές, καταστροφή ιδιοκτησίας, κατάφωρη ασέβεια προς τους εκπαιδευτικούς ή άλλα μέλη του προσωπικού =για αυτές κάνουμε χρήση

Εφαρμοσμένης/ Λειτουργικής ανάλυσης συμπεριφοράς

≡ εφαρμογή των αρχών της συμπεριφοριστικής μάθησης στην κατανόηση & την αλλαγή συμπεριφοράς

Παράγοντες συντήρησης ανάρμοστης συμπεριφοράς

Προσοχή του εκπαιδευτικού = οι μαθητές φέρονται ανάρμοστα γιατί επιθυμούν την προσοχή του εκπαιδευτικού ακόμα & αν είναι αρνητική = η λύση σε αυτό είναι να δώσουμε προσοχή σε συγκεκριμένους μαθητές όταν τα πάνε καλά & να τους αγνοήσουμε όταν η συμπεριφορά τους είναι ανάρμοστη –ακόμα στην φανέλα του εκπαιδευτικού υπάρχει & η απομάκρυνση

Προσοχή συνομηλίκων = οι μαθητές φέρονται ανάρμοστα για να κερδίσουν την προσοχή ή την επιδοκιμασία των συνομηλίκων

Ελάχιστοι μαθητές αδιαφορούν για το πώς η συμπεριφορά τους μπορεί να επηρεάσει την εντύπωση των συμμαθητών τους

Παράγοντες συντήρησης ανάρμοστης συμπεριφοράς

Οι στρατηγικές για την μείωση ανάρμοστης συμπεριφοράς που συντηρείται από τους συνομηλίκους είναι αρκετά διαφορετικές από εκείνες που εφαρμόζονται για την αντιμετώπιση της ανάρμοστης συμπεριφοράς που αποσκοπεί στο να τραβήξει την προσοχή του εκπαιδευτικού

Υπάρχουν δύο βασικοί τρόποι αντίδρασης στην ανάρμοστη συμπεριφορά που συντηρείται από τους συνομηλίκους

A) **απομακρύνουμε από την τάξη τον μαθητή που παραφέρεται** –στερούμε την προσοχή των συνομηλίκων

B) **χρησιμοποιούμε ομαδικές επιβραβεύσεις** – ολόκληρη η τάξη επιβραβεύεται με βάση την συμπεριφορά όλων των μαθητών

Παράγοντες συντήρησης ανάρμοστης συμπεριφοράς

Απαλλαγή από δυσάρεστες καταστάσεις - ένας τρίτος ενισχυτής της ανάρμοστης συμπεριφοράς είναι η απαλλαγή από την ανία, την απογοήτευση, την κόπωση ή τις δυσάρεστες καταστάσεις =οι μαθητές συμπεριφέροντε ανάρμοστα μόνο και μόνο για να ξεφύγουν από δυσάρεστες δραστηριότητες π.χ. *ζητάνε να πάνε τουαλέτα, να ξύσουν το μολύβι, να πάνε για νερό*

Οι μαθητές αυτοί εκφράζουν αυτά τα αιτήματα κατά την διάρκεια ανεξάρτητης εργασίας και όχι κατά την διάρκεια δραστηριοτήτων ομαδοσυνεργατικής μάθησης –προσπαθούν να αποφύγουν την ματαίωση, το άγχος για τις χαμηλές ακαδημαϊκές τους ικανότητες – φέρονται ανάρμοστα για να φύγουν από την τάξη

Εφαρμοσμένη/ λειτουργική ανάλυση συμπεριφοράς

Συνήθως η πρόληψη της ανάρμοστης συμπεριφοράς & η εφαρμογή στρατηγικών διαχείρισης της τάξης και συναρπαστικών μαθημάτων δημιουργούν ένα **καλό μαθησιακό περιβάλλον**

Σε τάξεις όμως με πολλούς μαθητές που παρουσιάζουν προβλήματα συμπεριφοράς ιδίως όταν υπάρχει υποστήριξη της ανάρμοστης συμπεριφοράς από συνομηλίκους ενδέχεται να χρειαστούν στρατηγικές για ολόκληρη την τάξη ή ομαδική επιβράβευση

Επίσης υπάρχουν τάξεις με πολλούς μαθητές χαμηλής επίδοσης ή με ανεπαρκή κίνητρα στις τάξεις αυτές συχνά χρειάζεται διαμόρφωση & υλοποίηση προγράμματος εφαρμοσμένης ανάλυσης συμπεριφοράς

Εφαρμοσμένη/ λειτουργική ανάλυση συμπεριφοράς

1. Αναγνώριση των συμπεριφορών στόχων &

των ενισχυτών = παρατήρηση του μαθητή που συμπεριφέρεται ανάρμοστα & εντοπισμός συμπεριφοράς/φών που πρέπει να στοχεύσουμε αρχικά

Σημαντικό = ένα δομημένο πρόγραμμα ατομικής διαχείρισης συμπεριφοράς **θα πρέπει να αποσκοπεί στην αλλαγή μίας μόνο συμπεριφοράς ή ενός μικρού συνόλου στενά συνδεδεμένων συμπεριφορών** –αν ασχοληθούμε με πολλές συμπεριφορές θα αποτύχουμε

Η συμπεριφορά αρχικός στόχος θα πρέπει να είναι σοβαρός εύκολος και να συμβαίνει συχνά

Εφαρμοσμένη/ λειτουργική ανάλυση συμπεριφοράς

Επίσης κατά την παρατήρηση θα πρέπει να καταγραφούν ποιοι ενισχυτές συντηρούν τη συμπεριφορά στόχο

Π.χ. ένας μαθητής συμπεριφέρεται ανάρμοστα με άλλους μαθητές, ή η συμπεριφορά του προσελκύει την προσοχή των άλλων

2. Προσδιορισμός βασικού επιπέδου συμπεριφοράς

= εξακριβώνουμε πόσο συχνά παρατηρείται η συμπεριφορά καθώς και το τι προηγείται αυτής και τι ακολουθεί

3. Επιλογή ενισχυτών & κριτηρίων για ενίσχυση =οι

έπαινοι, τα προνόμια, και οι υλικές αμοιβές είναι κατάλληλοι ενισχυτές για μαθητές που προσπαθούν να τραβήξουν την προσοχή του εκπαιδευτικού

Εφαρμοσμένη/ λειτουργική ανάλυση συμπεριφοράς

Πολλοί εκπαιδευτικοί κάνουν χρήση κοινωνικών ενισχυτών & προτεινόμενων δραστηριοτήτων

Επαινετικές λέξεις & φράσεις = «έξυπνο αυτό» «να ο δείξεις στους γονείς σου – πολύ καλή δουλειά» «καλά πας συνέχισε» «είμαι ευχαριστημένος με αυτό» «το κάνεις να φαίνεται εύκολο» «εκτιμώ την βοήθεια σου»

Εγγύτητα, Φυσική επαφή – εκφράσεις

Προτεινόμενες δραστηριότητες = να κάνει καλλιτεχνική δημιουργία, να επιλέξει παιχνίδι για την ελεύθερη ώρα, να επισκεφτεί μια άλλη τάξη, να κερδίσει επιπλέον ελεύθερη ώρα, να γίνει αρχηγός ομάδας, να δει ταινία, να παίξει ένα σύντομο παιχνίδι, να φύγει πρώτος.....

Εφαρμοσμένη/ λειτουργική ανάλυση συμπεριφοράς

4. Επιλογή τιμωριών & κριτηρίων για την τιμωρία

εάν χρειαστεί =ένα πρόγραμμα τιμωρίας για την ανάρμοστη συμπεριφορά θα πρέπει να είναι η τελευταία επιλογή που θα σκεφτείτε –τιμωρία αποτελεί οποιοδήποτε δυσάρεστο ερέθισμα το οποίο θα προσπαθήσει να αποφύγει το παιδί

Συνηθισμένες τιμωρίες =στέρξη τους διαλείμματος, η επιμήκυνση της παραμονής του παιδιού στο σχολείο, η φυγή από την τάξη, η παραπομπή στο γραφείο του διευθυντή

Αποτελεσματική τιμωρία =περίοδο απομάκρυνση

=το παιδί πηγαίνει σε μία γωνία της τάξης κάθεται μόνος και παραμένει αμέτοχος όποιας δραστηριότητας ώσπου να ηρεμήσει (μόνο για 5-10 λεπτά –ο χρόνος μετρά αφού ηρεμήσει ο μαθητής)

Εφαρμοσμένη/ λειτουργική ανάλυση συμπεριφοράς

Η συχνότητα θετικής ή αρνητικής ενίσχυσης μειώνεται σταδιακά εφόσον σταθεροποιηθεί η επιθυμητή συμπεριφορά του παιδιού

5. Ενίσχυση που εφαρμόζεται στο σπίτι = στρατηγικές τροποποίησης συμπεριφοράς κατά τις οποίες η σχολική συμπεριφορά ενός μαθητή γνωστοποιείται στους γονείς οι οποίοι του παρέχουν αμοιβές

Η ενίσχυση που εφαρμόζεται στο σπίτι έχει πλεονεκτήματα

Εφαρμοσμένη/ λειτουργική ανάλυση συμπεριφοράς

- 1. Οι γονείς μπορούν να δώσουν πολύ πιο ισχυρούς ενισχυτές αμοιβές, προνόμια από ότι το σχολείο π.χ. ελέγχουν την πρόσβαση σε τηλεόραση, ΗΥ, έξοδο με φίλους, δώρα.....**
- 2. Η ενίσχυση που εφαρμόζεται στο σπίτι δίνει συνήθως καλές ειδήσεις στους γονείς για τα παιδιά τους**
- 3. Η ενίσχυση στο σπίτι παρέχεται εύκολα**

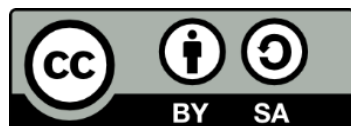
Ο εκπαιδευτικός μπορεί να ζητήσει την συνδρομή κάθε ενήλικα που εμπλέκεται στην ζωή του παιδιού

Τήρηση κάρτας αναφοράς

Εφαρμοσμένη/ λειτουργική ανάλυση συμπεριφοράς

Περίοδος ανάγνωση	Συμπεριφορά	Απόδοση	εκπαιδευτικός
μαθηματικά	1 2 3 4	1 2 3 4	
γεύμα	1 2 3 4	1 2 3 4	
Ελεύθερη ώρα	1 2 3 4	1 2 3 4	
γλώσσα	1 2 3 4	1 2 3 4	
Φυσικές Επιστήμες	1 2 3 4	1 2 3 4	
	1=μη ικανοποιητική 2 =μέτρια 3=καλή 4 =εξαιρετική	1=δεν ολοκλήρωσε 2 =ολοκλήρωσε 3= ολοκλήρωσε 4=ολοκλήρωσε	τις εργασίες τις εργασίες Τις εργασίες επαρκώς Τις εργασίες επαρκώς
Συνολική Βαθμολογία =33		Απαιτούμενη βαθμολογία = 30	

Τέλος Ενότητας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

